

МИЧ АЛБОМ

ОШЕ

• СЕРИЯ • ПОЗНАЙ СЕБЕ СИ •

ЕДИН ДЕН

Превод от английски
Яна Божинова

Ако искате да получите издания на „Кибеа“, поръчайте ги чрез книгоразпространителя, който ви снабдява, но ако не успеете по този начин, можете да си ги закупите във фирмената ни книжарница. Поръчки от провинцията се приемат само по телефона (988 0193). След като уточните по телефона цените и пощенските разноски и изпратите сумата с пощенски запис, ще получите търсените от вас книги като препоръчана пощенска пратка.

ЦЕНТЪР ЗА КНИГИ И ЗДРАВЕ „КИБЕА“

София 1000, ул. „Д-р Вълкович“ №2А
(близо до ул. „Ангел Кънчев“ и ул. „Солунска“)

Фирмена книжарница: 988 01 93

Mitch Albom
FOR ONE MORE DAY

Copyright © 2006 Mitch Albom, Inc.
All rights reserved.

© Издателска къща „Кибеа“, 2010
© Яна Божинова, превод, 2009
© Красимира Деспотова, графичен дизайн, 2010

ISBN: 978-954-474-488-5

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Полунощ / 13

II. Утро / 31

III. Обед / 119

IV. Вечер / 169

Епизод / 221

Благодарности / 225

*„Нека да отгатна.
Искаш да разбереш защо се опитах
да се самоубия.“*

Първите думи на Чик Бенето към мен

*ТОВА Е РАЗКАЗ за едно семейство и, тъй като има наме-
сен и призрак, може да се каже, че е разказ с призрак. Но в
историята на всяко семейство има призраци. Мърт-
вите сядат на масата, до нас, дълго време след като са
се споминали.*

*ТОВА Е ИСТОРИЯТА на Чарлз „Чик“ Бенето. Обаче не той
беше призракът. Той си беше съвсем истински. Открих
го една съботна утрин на скамейките на стадиона на
Литъл Лийг*. Беше облечен в анорак и дъвчеше ментова
дъвка. Може би си го спомняте от времето, когато иг-
раеше бейзбол. Прекарала съм част от професионалния
си живот като спортна журналистка, така че името
му ми беше познато по много причини.*

*Като се връщам назад в спомените си, разбирам, че
срещата ни никак не е била случайна. Било е пръстът на*

---

* Little League Baseball е наименованието на неправителствена организация в САЩ, която организира детските лиги по бейзбол и софтбоул в цялата страна. – Бел. прев.

съдбата. В Пенървил бях, за да приключо сделката по продажбата на малка семейна къща. На път за летището спрях да пийна кафе. От отсрещната страна на улицата имаше игрище, на което деца в лилави тениски се упражняваха да хвърлят и удрят бейзболни топки. Не бързах – имах достатъчно време. Приближих се към игрището.

Застанах до оградата и вплетох пръсти в мрежата. Възрастен мъж косеше тревата с косачка. Беше почернял от слънцето и сбръчкан, от устните му стърчеше половин пура. Когато ме видя, изключи косачката и попита дали детето ми е в групата на игрището. Отговорих отрицателно. Попита ме какво тогава правя там. Казах му за къщата. После ме попита какво работя и аз имах неблагоприятното и това да му кажа.

– Писателка, така ли? – той придържа пурата си. Посочи към един мъж, който седеше сам на пейката с гръб към нас. – Трябва да разпиташ ей оня там. Той има какво да ти разкаже.

Все това чувам.

– А, така ли? И какво ще разкаже?

– Едно време е играл професионален бейзбол.

– Аха.

– Мисля, че игра и на световното.

– Аха.

– И се опита да се самоубие.

– Какво?

– Да – той подсмръкна. – От това, което съм чувал – извадил е голям късмет, че е оживял. Навремето майка

му живееше тука. Пози Бенето – той се ухили. – Беше много дива жена.

Хвърли пурата и я смачка с крак.

– Иди при него и го питай, ако не ми вярваш.

Хвана пак косачката. Пуснах се от мрежата. Беше ръждясала и ръждата бе полепнала по пръстите ми.

В историята на всяко семейство има призраци.

Запътих се към скамейките.

ТОВА, КОЕТО ще прочетете, е разказът на Чарлз „Чик“ Бенето от онази сутрин. Макар че той продължи и дълго след това. Включих и лични бележки, и страници от дневника му, които намерих впоследствие. Събрах ги в една история, разказана с неговия глас, защото не съм убедена, че ще повярвате на всичко това, ако не го чуете от него самия.

Впрочем, и така може да не повярвате.

Обаче се запитайте: случвало ли ви се е да загубите някого, когото страшно сте обичали, и приисквало ли ви се е да проведете само още един разговор с него – да ви се даде само още една-единствена възможност да компенсирате времето, когато някак сте вярвали, че този човек ще бъде вечно до вас? Ако това ви се е случвало, тогава знаете, че можете да минете през целия си живот и да навъртате ден след ден, но всичките ви дни, взети заедно, няма да струват толкова, колкото този един ден, който искате да си върнете.

А ако можехте да си го върнете?

май 2006

...

1. ПОЛУНОЩ

Разказът на Чик

НЕКА ДА ОТГАТНА. Искаш да разбереш защо се опитах да се самоубия.

Искаш да разбереш как оживях. Защо изчезнах. Къде съм бил през цялото това време. Но първо защо се опитах да се самоубия, нали така?

Нищо де. На хората им е любопитно. Май съм им нещо като мярка. Като че ли има невидима линия, начертана някъде в този свят и ако никога не я прекрачиш, така и няма да ти мине през ума да се хвърлиш от някоя сграда или да погълнеш шепа хапчета. Но ако я прекрачиш, може и да ти се случи. Хората си мислят за мен като за оня, дето е прекрачил линията. Питат се: „Дали няма и аз някога да се доближа до нея като *него*?“.

Истината е, че няма никаква линия. Съществува само твоят живот, бъркотията, която забъркваш в него, и този, който ще те спаси.

Или този, който няма да те спаси.

КАТО СЕ ВРЪЩАМ НАЗАД във времето, си припомням деня, в който почина майка ми – преди около десетина години. Не бях там, когато се случи, а трябваше. Бях се обърнал в една лъжа. Това не беше никак хубаво. Смъртта не е време за тайни. Стоях до гроба ѝ и се опитвах

да се убедя, че вината не беше моя. И тогава четиринадесетгодишната ми гръщеря ме хвана за ръката и прошепна: „Тате, мъчно ми е за теб, че не си имал възможност да се сбогуваш“. Това беше всичко. Разплаках се. Паднах на колене и плаках, мократа трева изцапа панталоните ми.

След погребението се напих до такава степен, че съм припаднал на дивана. И нещо се промени. Един ден може да преобърне живота ти. Този ден обърна живота ми неумолимо надолу. Когато бях дете, майка ми беше непрекъснато около мен – за съвет, за критика – задушавашото майчино присъствие. Понякога ми се искаше да ме остави на мира.

И тя го направи. Умря. Нямаше да има повече посещения, телефонни разговори. И без дори да го осъзнавам, започнах да се нося по течението, като че ли корените ми бяха отскубнати, като че ли се носех по някакъв малък ръкав на голяма река. Майките поддържат определени илюзии за децата си и една от моите илюзии беше, че се харесвам такъв, какъвто съм, защото тя ме харесваше. Когато майка ми умря, отнесе със себе си и илюзията.

А истината беше, че въобще не се харесвах. В представите си все още се виждах като обещаващ млад атлет. Но вече не бях млад, а не бях и атлет. Бях някакъв си търговски посредник на средна възраст. Добрите перспективи отдавна бяха отлетяли.

Една година след смъртта на майка ми направих най-тъпото нещо, което някога съм правил в областта на

финансите. Оставих се на една жена, търговски посредник, да ме навие да се включа в инвестиционна схема. Беше млада и хубавка, от типа самоуверени, жизнерадостни мацки, с две-три разкопчани копчета на блузката, които карат по-възрастния мъж да изпитва нервност, когато минават покрай него, освен ако, разбира се, не го заговорят. Тогава той оглупява. Срегнахме се три пъти, за да обсъдим предложението: два пъти в офиса ѝ, веднъж в един гръцки ресторант – нищо непристойно, но докато парфюмът ѝ изветрее от главата ми, бях вложил повечето от спестяванията си в акции, които в момента нямат никаква стойност. Хубавицата набързо беше „преместена“ някъде на Западното крайбрежие. Трябваше да обяснявам на жена си Катрин къде са отишли парите.

След това започнах да пия още повече – по мое време играчите на бейзбол винаги пиеха – но пиенето се превърна в проблем, заради който след време ме уволниха от две места като търговски посредник. А уволненията ме накараха да продължа да пия. Имах проблеми със съня. Имах проблеми с яденето. Изглежда остаряха на бързи обороти, докато бездействах. А когато успях да си намеря работа, носех по джобовете си вода за уста и капки за очи и притичвах до тоалетната, преди да се срещна с клиенти. Липсата на пари се превърна в проблем; с Катрин непрекъснато се карахме. След време бракът ни рухна. Тя се умори от хроничното ми безпаричие и не мога да я виня за това. Когато се държиш гадно със себе си, започваш да се държиш гадно и с всички останали,

гори и с тези, които обичаш. Една нощ тя ме намерила проснат на пода на мазето, с разцепена устна, гушал бейзболна ръкавица.

Скоро след това напуснах семейството си. Или по-скоро те ме напуснаха.

Не мога да опиша колко ме е срам от всичко.

Преместих се в апартамент. Превърнах се в отчужден и свадлив човек. Избягах всички, които не искаха дапият с мен. Ако беше жива, майка ми сигурно щеше да знае как да се отнесе към мен – много я биваше в това отношение. Щеше да ме хване за ръката и да каже: „Хайде де, Чарли, кажи ми какво ти тежи!“. Но нея я нямаше. Там е проблемът, когато умрат родителите ти: когато влизаш в някоя битка, вместо да чувстваш, че имаш подкрепа, ти се чувстваш сам-самичък.

Тогава, една нощ в началото на октомври реших да се самоубия.

Може би се изненадваш. Може би си мислиш, че мъже като мен – мъже, които са играли в „Уърлд сирис“* – никога не могат да паднат толкова ниско, та да тръгнат да се самоубиват. Ако не за друго, поне заради това, че около тях винаги има *оня* ореол – „една сбъдната мечта“. Ако вярваш в това, да знаеш, че не е вярно. Единственият ефект от осъществената мечта е бавното и постепенно осъзнаване, че в крайна сметка тя не е което си си мислел.

И че няма да те спаси.

---

* World Series е ежегоден бейзболен шампионат. – Бел. прев.

ТОВА, КОЕТО МЕ ДОВЪРШИ и което ме тласна към ръба, беше, колкото и странно да звучи, сватбата на дъщеря ми. Тя вече беше на двадесет и две, с дълга права коса, кестенява като на майка ѝ, и със същите като нейните пълни устни. Омъжила се за „чудесно момче“ на следобедна сватбена церемония.

И това е всичко, което зная – защото е всичко, което ми писа в кратичко писмо, пристигнало в пощата ми няколко седмици след събитието.

Очевидно с моето пиене, депресираност и общо взето лошо държание бях станал твърде неудобен за показване на семейни тържества. Вместо това, получих това писмо и с него две снимки – едната показва дъщеря ми и нейния съпруг, хванати за ръце и застанали под едно дърво; другата – щастливата двойка вдига тост с шампанско.

Точно втората ме съсипе. Тя беше моментна снимка – улавя миг, който никога няма да се повтори: двамата се пребиват от смях по средата на някаква реплика, с наклонени чаши. Беше толкова невинна, толкова младежка и толкова... минало свършено време. Имах чувството, че ме упрекваше за моето отсъствие. *А ти не беше там.* Дори не познавах младежа. Бившата ми съпруга го познаваше. Старите ни приятели също. *А ти не беше там.* Отново отсъствах във важен за семейството момент. Този път малкото ми момиче нямаше да ме хване за ръката и да ме успокои; тя принадлежеше на някой друг. Не бях поканен. Бях просто осведомен.

Погледнах пощенския плик – беше написала новото си фамилно име (*Мария Ланг*, а не *Мария Бенето*) и нямаше обратен адрес (Защо? Да не би да се опасявах, че мога да ги посетя?) и нещо в мен потъгна толкова дълбоко, че никога вече не можах да го намеря. Изхвърлен си от живота на единственото си дете, чувстваш като че се заключва стоманена врата; блъскаш по нея, но те дори не могат да те чуят. А когато не те чуват, започваш да се предаваш. И като се предадеш, вече си в предверието на смъртта.

И аз опитах.

Въпросът не е в това какъв е смисълът. По-скоро: каква е разликата?

*Когато при Бог се той отново завърна,
песните му наполовина написани, а работата
наполовина свършена, кой знае какви пътища
нозете му ожулени са извървели,
какви върхове на покой или болка е покорил?*

*Вярвам, Бог му се усмихнал и го хванал за ръка,
и казал: „Беген кръшкач, чувствителен глупак!
Трудна за разбиране е книгата на живота:
защо не си останал в училището?“*

Стихотворение на Чарлз Хансън Таун,
намерено в тетрадка сред вещите на Чук Бенето

Чук се опитва да сложи край на всичко

ПИСМОТО ОТ ДЪЩЕРЯ МИ пристигна в петък, което беше много удобно – да мога да се натрякам в края на седмицата. Не си спомням съвсем ясно какво съм правил. Понеделник сутринта въпреки гългия студен душ закъснях с два часа за работа. Пристигнах в офиса и останах там по-малко от четиридесет и пет минути. Главата ме цепеше ужасно. В кабинета се чувствах като в гробница. Шмугнах се в стаята с ксерокса, после в тоалетната, после в асансьора – без сако и без куфарче, така че ако някой проследи движението ми, то да изглежда нормално, а не като планирано напускане.

Може би беше глупаво. На никой не му пукаше. Компанията беше голяма, имаше много търговски посредници и спокойно щеше да оцелее и без мен, както се и вижда. А отсечката между асансьора и паркинга беше последната част от кариерата ми на чиновник.

СЕТНЕ СЕ ОБАДИХ на бившата си съпруга. Обадох се от уличен телефон.

– Защо? – попитах аз, когато тя вдигна телефона.

– Чук?

– Защо? – повторих аз. Три дни бях трупал гняв, а сега само това излезе от устата ми. Една дума. „Защо?“

– Чик – гласът ѝ поомекна.

– Даже не бях *поканен*.

– Те така решиха. Смятаха, че е...

– Какво? По-безопасно? Че бих могъл да направя нещо ли?

– Не зная...

– Сега съм чудовище, така ли?

– Къде си?

– Чудовище ли съм?

– Престани!

– Напускам.

– Виж, Чик, тя вече не е дете и ако...

– А ти не можа ли да се застъпиш за мен?

Чух как въздъхна.

– Какво напускаш? – попита тя.

– Не можа ли да се застъпиш за мен?

– Съжалявам. Много е сложно. Неговото семейство също. А те...

– Ти с някой друг ли беше?

– О, Чик... на работа съм, моля те!

В този момент се почувствах толкова самотен, колкото никога дотогава не се бях чувствал, и тази самота заседна в гробовете ми и така ги смачка, че едва можех да дишам. Нямаше какво повече да кажа. Нито за това, нито за каквото и да е друго.

– Добре, добре – казах тихо. – Извинявай.

Последва мълчание

– Какво напускаш? – попита тя.

Затворих телефона.

СЛЕД ТОВА ЗА ПОСЛЕДЕН ПЪТ СЕ НАПИХ. Първо в едно заведение, което се наричаше „Кръчмата на господин Тег“, чийто барман беше къощаво кръглолико хлапе, вероятно не по-голямо от младежа, за когото се беше омъжила дъщеря ми. По-късно се прибрах в апартамента и продължих да пия. Събрах мебели. Писах по стените. Мисля, че натъкнах сватбените снимки в кофата за боклук. Някъде посред нощ реших да си отида вкъщи, имам предвид в Пепървил бийч – града, където бях отраснал. Беше на два часа път с кола, но не бях ходил там от години. Мотях се из апартамента, обикалях, като че се приготвях за пътуването. Нямаш нужда от много багаж, когато се приготвиш за прощално пътуване. Отидох в спалнята и взех пистолета от чекмеджето.

Затътрих се в гаража, намерих колата си, сложих пистолета в жабката, метнах якето си на задната седалка или пък на предната, а може би якето да е било там отпреди, няма значение, и подкарах към улицата. Градът беше притихнал, светофарите мигаха жълто, а аз бях на път да сложа край на живота си, там, където той беше започнал.

Връщам се слепешката при Бог. Ето колко простичко беше всичко.

*С чувство на гордост
ви известяваме, че
на 21 ноември 1949 година
се роди синът ни*

*Чарлз Александър
3 килограма и 950 грама*

*Ленърд и Полин
Бенето*

Из архива на Чик Бенето

БЕШЕ СТУДЕНО И ЛЕКО РЪМЕШЕ, по магистралата нямаше никакво движение и аз използвах всичките четири платна като се носех на зиг-заг. Сигурно си мислиш – навяваш се, че пиян-залян като мен ще го спре полицията, но не – не ме спряха. По едно време дори се отбих в денонощен магазин и си купих шест бири от един азиатец с тънки мустачки.

– Ще си купиш ли лотариен билет? – попита той.

През годините бях усвоил до съвършенство един вид „функционално“ поведение, когато съм къркан – ходещ алкохолик – и сега се престорих, че обмислям отговора на въпроса.

– Не сега – отговорих.

Той сложи бирите в найлонова торбичка. Срецах погледа му – две тъжни тъмни очи – и си помислих: „Това е последното лице, което виждам на земята“.

Подхвърли ми рестото.

ДОКАТО СТИГНА ДО ТАБЕЛАТА за родния ми град – ПЕПЪРВИЛ БИЙЧ, ОТКЛОНЕНИЕ СЛЕД 1 МИЛЯ – бях изпил две бири, а трета се беше разляла на предната седалка до мен. Чистачките скрибуцаха. Мъчех се да остана буден. Трябва все пак да съм се унесъл като си повтарях „отклонение след една миля“, защото след малко видях знак за друг град и разбрах, че съм пропуснал моето отклонение. Ударих с юмрук таблото. После обърнах колата – направо там, където си бях, и потеглих в обратна посока в същата лента. Нямаше никакво движение, а и без това не ми и пукаше. Трябваше да стигна

до отклонението. Настъпих газта. В този момент навлязох в завой – не на отклонението, а на самата магистрала. Беше от тези дългите завои, навих волана плътно вдясно, носех се с бясна скорост.

Внезапно две огромни светлини – като две гигантски слънца – ме заслепиха. После се чу клаксон на камион, после дойде ударът, после колата ми изхвърча оттамък канавката, приземи се тежко и изтрополи наголу по хълма. Имаше стъкла навсякъде, бирените бутилки се търкаляха наоколо; хванах се здраво за волана, колата отскочи назад, плъснах се по корем. Някак си намерих гръжката на вратата и с все сила успях да я отворя. Спомням си, че видях части от тъмно небе и зелена трева, чух някакъв тътен и нещо високо и тежко се разби.

КОГАТО ОТВОРИХ ОЧИ, лежах в мократа трева. Колата ми беше наполовина забита под разрушен билборд, рекламиращ някакъв местен магазин на „Шевролет“, в който очевидно се бях блъснал. По някакъв странен закон на физиката, трябва да съм изхвърчал от колата точно преди удара. Не мога да си го обясня. Когато искаш да умреш, биваш пощаден. Кой може да го обясни?

Бавно и с мъка се изправих на крака. Гърбът ми беше прогизнал. Цялото тяло ме болеше. Все още леко ръмеше, но беше тихо, само щурците цвърчаха. В такъв момент обикновено човек си казва: „Извадих късмет, че съм жив“, но аз не си го казах – не смятах, че съм извадил късмет. Вдигнах поглед към магистралата, видях очертанията

на камиона – приличаше на голям тежък кораб, претърпял корабокрушение. Кабината беше наклонена, като че ли ѝ беше скършен вратът. Изпод капака се вдигаше пара. Един от фаровете още работеше и хвърляше самотен лъч светлина надолу по калния склон, а натрошените стъкла проблясваха като диаманти.

Къде ли беше шофьорът? Дали беше жив? Дали беше ранен? Дали кървеше? Дали гшаше? Разбира се, ако имах смелостта, щях да се изкатеря и да проверя, но в този момент смелостта ми я нямаше никаква.

Така че не се изкатерих.

Вместо това, прибрах ръце плътно до тялото си и тръгнах на юг към родния си град. Не се гордея с това, което направих. Но в поведението ми липсваше каквато и да е мисъл. Бях зомби, робот, лишен от всякаква загриженост към когото и да е било, към себе си включително – всъщност точно аз бях в началото на списъка. Забравих за колата, за камиона, за пистолета; зарязах всичко. Чакълът хрущеше изпод обувките ми и чух как щурците се смеят.

НЕ ЗНАЯ КОЛКО ВРЕМЕ съм вървял. Достатъчно дълго, че да спре гъждът и небето да започне да просветлява с първите утринни лъчи. Стигнах до покрайнините на Пепървил бийч, където се извисяваше голяма ръждясала водонапорна кула, точно зад бейзболното игрище. В малки градове като нашия да се изкачват водонапорни кули беше нещо като ритуал за спечелване одобрението на групата. Много често през почивните дни с другарите

ми от бейзболния отбор се бяхме изкачвали по тази кула, а коланите ни дрънчаха със спрейове боя.

Сега отново стоях пред водонапорната кула – мокър и стар, и съкрушен, и пиан, а може би трябва да добавя – и убиец, или поне така подозирах, защото не бях видял шофьора на камиона. Нямах значение. В следващите ми действия нямаше никакво умствено усилие – бях вече твърдо решил тази нощ да бъде последната в живота ми.

Открих стълбата.

Започнах да се изкачвам.

Доста време ми отне, докато стигна до резервоара. Когато най-накрая се изкачих, се строполех на площадката. Едва си поемах въздух. От гъното на размътения ми мозък един тънък гласец ме мъмреше за това, че съм си загубил добрата форма.

Погледнах гърбетата долу. Заг тях се виждаше бейзболното игрище, където баща ми ме беше учил да играя. Гледката все още изравяше от мозъка ми тъжни спомени. Кое е това нещо в детството, което никога не те напуска, дори и когато си толкова съсипан, че ти е трудно да повярваш, че някога си бил дете?

Небето просветляваше. Щурците зазвънтяха още по-силно. За секунда в главата ми проблесна спомен: малката Мария, заспала на гърдите ми, толкова малка, че можех да я държа с една ръка, кожата ѝ миришеше на бебешка пудра. След това си представих себе си – мокър и мръсен, както бях сега – нахлувам на сватбата ѝ, музиката спира, хората се споглеждат ужасени, Мария е най-ужасена от всички.

Наведох глава.

Никому няма да липсвам.

Засилих се, отпласнах се от парапета и се хвърлих.

ОСТАНАЛОТО е необяснимо. Върху какво съм паднал, как съм оцелял, не мога да ти кажа. Всичкото, което си спомням, е летене и хрущене, профучаване и шляпане, и стържене, и накрая тупване. Белезите по лицето ми ли? Предполагам, че са от това. Стори ми се, че падах много дълго време.

Когато отворих очи, видях строшените клони на гървото. Стомахът и гърдите ми се притискаха о камъните. Повдигнах глава и видях бейзболното игрище от моята младост, огряно от сутрешното слънце, двете скамейки за отборите, насипа за питчера.

И майка ми, която отдавна беше починала.